Tilźês Keleiwis

(pirma „Naujasis Keleiwis“).

„Tilź’s Keleiwis“, kas Pētnyczią išdûdams kasztûja ant Bertainio Meto **50 Pen.**
Apstelawimai yra nû bile kokio Posto priimami, arba ir paczoj Drukorijoj J. Reyländerio bey Sunaus Tilźēje, Aukßtoje Ulycz. 67 (Hohe Str. 67).

Apsakimai,
i Drukorija Tilźēs Keleiwjo suncziami kasztûja po 10 Pen., Prisiulymai 15 Pen., uź kożną smulkeis Rasztais ispaustą Eilę.
Gromatos dēl Tilźēs Keleiwjo paties išraßomos tampa i Tilźę, Fabrikstraße Nr. 13, parterre, nusiunczíamos.

Nro. 31. Tilźēje, 5. Augustą **1887.**

Ant 8. Nedēldienês po ßw. Traicês

Ewan. Luk. 16, 1—9.

Jēzus tare sawo Mokytiniems: Buwo bagotas Wyrs, tas turējo Uźweizdą. Tasai buwo prie jo apskustas, buk jo Lobi sugaißinęs esąs. Ir jis ji pasiwadinęs tare jam: Kaip girdziu apie Tawę. Dûk Rokundą sawo Uźweizdējimo; nēs Tu negali toliaus Uźweizdu buti. Uźweizdas tare sawyje: Ką weiksiu? Mano Pons atima man Urēdą, kasti negaliu, ubagauti gēdziûs. Zinau, ką darysiu, iß Urēdo ißmestas budams, kad jie manę priimtu i sawo Namus. Ir jis susiwadinęs prie sawês wisus sawo Pono Skolininkus tare pirmamjam: Kiek Tu mano Ponui skeli? Jis tare ßimtą Baczkû Aliejaus. Ir jis sake jam: Imk sawo Uźraßą, sēskis ir tûjau raßyk: penkisdeßimt. Potam tare jis antramjam: Bet Tu kiek skeli? Jis tare: ßimtą Ketwircziû Kwiecziû. Ir jis tare jam: Imk sawo Uźraßą ir raßyk: Aßtûnisdeßimt. Ir tas Pons pagyre neteisuji Uźweizdą, ji teip kytrey padariusi. Nēsa ßio Swieto Waikai kytresni yra uź Waikus Szwiesybês jû Giminēj. Ogi aß ir Jums sakau: Darykitēs saw Prieteliû iß neteisojo Mamono, kad jie Jus, Jums stokojant, priimtu i sawo amźinûsius Gywenimus.

Tai buwo labay nesmagi Adyna anam newiernamjam Uźweizdui, kursai sawo Pono Lobi sugaißinęs buwo, kaip jisai nu Pono ant Rokundo wadinams ir jam sakoma buwo: Dûk Rokundą apie sawo Uźweizdējimą; nēs Tu negali ilgiaus Uźweizdu pasilikti! Tas newiernasis Urēdininks dabar tikray źinojo, kad sawo Urēdą pradęs. Kas turējo iß jo pastoti? Jis Turto neturēdams ar Darbininku, prasczíausi Darbą i Kanką imanczíu, arba Ubagu pastoti turējo, iß ko jam teip ant wiendos, kaip ir ant antrôs Pusôs nusikreipant Gēdą pasidare. Rods ir prascziausis Darbs ney wienam Zmogui Gēdôs nepadaro, jey jo Pasilaikymai ji ant to priwerczia, wienok tas, kurs pirma ant kitû Darbininkû Uźweizdu buwo, dingojos toki Pawadinimą negalys skirtis, o ubagauti jam dar daugiaus gēdings Dalyks su Tiesa pasirode. Ką cze jam reikējo daryti, jeib iß tokio Prispaudimo ißsiwalnytu? Prie Pono jis Atlaidôs nenorējo praßyti, koktai ir powisam nûprosnay butu buwus, nēs tasai ney Priezastes nepridûdams jam tiesog buwo sakęs, kad ji per Uźweizdą neb’norys ilgiaus palaikyti. Tai dar wiena Duma tikru Czēsu jam parējo, kurę jo Kytryste jam idawe. Dar galējo jis pirm Szalinpadējimo sawo Uźweizdo-Urēdo sawo Pawadinimą pasinaudoti. Jis tiek daug su Zmonimis, jo Ponui skelanczeis, Darbo turējo, kad tai tikray ne paika Duma buwo, tujû Prietelium pasidaryti. Jis todēl jus wisus i Kruwą susiwadinęs pradējo klausinēti, kiek kożnas prie jo Pono Skolôs turys. Ta Skola dar nebuwo i Knygas twirtay iraßyta, Uźweizdas todēl wienam penkisdeßimt Baczkû Aliejaus, antram wēl dwideßimt Ketwirczíû Kwiecziû nu Skolôs numaźino. Tokiu Budu jis Skolininkû Prieteliumi pastodams ant to rokûti galējo, kad potam iß jo Urēdo ißstojęs budams prie jû Paßalpôs raßęs.

Kaip patsai Pons apie ßitą Buklumą patirti gawo, jis nusidywyti turējo ir Uźweizdą atsiwadinęs jam sake, kad jo kytruji Budą pagirti turys, nors jis per tą Ißkadôs turējo. Nu ßito Prielyginimo kreipjasi Ißganytojis ant Sulyginimo Swietwaikû bey Szwiesôs t. e. Dangaus Karalystês Kudikiû. Pirma Minētieji uź paskuy Minētûsius daug kytresni yra, o kad Ißganytojis ir toki Kytrumą ne kaip Pasekimo wertą gal ißrasti, tay Diewo Karalystês Prietelei nu Swietwaikiû wieną Dalyką tikt dar wis gal ant Pasimokinimo imti. Per neteisaus Mamono Prisukimą buwo ansai Uźweizdas tarp sawo Kaimynû Prieteliu pasidaręs. Kad ir ne kożnas Newiernybe arba Klasta mēgstas, tay tulasis ale tikt swietißkujû Lobjû pamilsta ir daug Kartû per toki n’apwaliojamą Norą, Mamono pasirupinti, nepasakomą Dußiôs Ißkadą pasidaro. Graudenanczíu Budu todēl Ißganytojis ant Galo musû Ewangēliôs sako, kad beje ir Krikßczionis Prieteliû tur darytis, jeib Priebēgôs ir Paßalpos Wietą galētu turēti, jam nu ßito Swieto atsiskirant, ant kurio jis tikt Uźweizdu tuleropujû Wießpatiês Dowanû te yra ir nu kurio jis te praßo, kad wiernu butu ißrandamas. Kartunta ir Krikßczionis pagal ano Uźweizdo Budą ant Rokundo Dawimo bus pawadinamas, o tada tulam sunku pastos, po Diewo Akimis atsiliepti, ar nu Diewo sutektoses Dowanos geray wartotos, arba ar ne kas ne nu tujû sugaißinta yra. O kad tada Wießpats sakys, kad Urēdas atimamas, tay tesidaboja kożnas, kad po Sudu galētu ißlikti. Zmogus tiek daug ant Zemês wienat dēley Sugabenimo swietißkosês Naudôs trusyjas ir rupinas, ar ne rasi ir iß ßito neteisaus Mamono kur koki Prieteliu butu galima pasidaryti? Kad wiskas, kas swietißka sugaiß ir kad Zmogus nu swietißkujû Geidawimû turēs atsiwalnyti, ar tai powisam Rupesczei ßio Gywastiês ant Kuno Ißlaikymo bey Turto Sugabenimo nûprosni bus buwę? Teip tulamjam i Atminti toks Pamislyjimas pareis. Nieką negalēs jis drauge nu swietißkôs Naudôs imtis, o dar sunkesnis Klausymas jo Dußią uźgaus, butent tas, kas iß tosês turēs pastoti. Geray tam, kurs tada Danguje saw Prietelu prie Wießpatięs bus pasidaręs; tas ji i sawo dangißkûsius Gywenimus priims, kad amźinasis Sudas bus laikytas.

Kas paskutiname Czēse Swiete nusidawe.

Iß Wokietijôs.

Berlyne, 25. Julyju. Iß Gasteino 20. Julyju ßiteipo raßoma yra: Szendien pirm Pētû Ciecorus Wiliums sawo pirmaji Ißwaźiawimą laike, apie kuri wiena Wyneriû Ceitunga sekanczíu Budu raßo: Wießpats Ciecorus Wiliums ßendien pirm Pētû podraug su Growu Lehndorff sawo pirmaję ßiometineję Szpacierôs Kelionę Gasteine ißilguy tôs Ulyczíôs dare, kuri ßale Girês weda. Ciecorus buwo prie to su prasta jûda Sermēga, ßwiesiomis Kelnimis bey Cylinderiu apsirēdęs, kuri paskuy minētaji Galwôs Aprēdą aukßtasis Pons ale neperstotinay kilnoti turējo, jeib ant tuleropujû Sweikinimû atsiliepiu, kurius Maudymo-Swecziei jam ißrode. Ant meilingujû Weido Trukiû praźilusojo Kunigaikßczio buwo numanoma, kad jis labay palaimingu ir sweiku jautēs; jis su sawo Palydētojeis pasikalbēdams maloningay ßypsojo. Aplinkuy waisiingoses Jawû Dirwos su lingojanczeiseis Rugeis bey tamsieji Kalnû Wirßai Uźpakalyj pasirode, Dangus wisur

czystay mēlins buwo. Su didziu Pasigerējimu nużwelge Ciecorius Wiliums ant ßlowingojo Wandens Půlimo, kursai putodams ir pleßkēdams sawo Sriowę i Gilybę werte. Saulês Zibējime pasirode aukßtieji Tauerů Kalnynai bey ßlownoji Alpů Dauba, wiskas toki didi Macnumą bey Grożybę parode, kad Ciecorus atkartotinay apie tay Growui Lehndorff sawo Nusidywyjimą ißtare. Pagada yra labay grażi ir Ciecorui todēl Użsilaikymas walname Ore didziausi Pasigerējimą padaro. Pirm Pētů ne menkas Karßtis ponawojo, po Pētů ant Zēg. 1 wienok ataußinanti Perkunyja parējo ir ßwieżu Lytu atgabeno. Nu Zēg. 12 prasidedant Ciecorus Wiliums iß wieno Lydziaus dwi Adyni prie Darbo-Stalo sedējo ir potam wiens Paslas po kito i Telegropů Butą eiti turējo. Ant Zēg. 4 Maudymo-Paloczjuje wiena Czesnis laikoma buwo, prie kuriôs Sztatthalteris Grows Thun bey kelk kiti Sweczei pakwiesti tape. Kaip dabar sakomama Wokietijôs bey Estereikijôs Ciecoriu Gasteine susieisencziu. Tos Stubos, kures Ciecorus Francas Jozēpas Sztraubingerio Hotelēj liůbj apgywenti, yra jau dabar gatawos laikomos.

— Princas Endrikis Pētnyczioj ankstỳ ant Zēg. 6 su Torpēdů Laiwais i Swinemünde ißbēgo, kur Laiwai ant Rytů Szaliês tēnay esancziojo Osto sawo Inkarus ißmete, ir po Pētů su Geleżkeliu i Sztetyną ißkeliawo, jeib tēnay ßendien Pētů Laike Nuleidimui naujey pabudawotosês Ersatc-Korwetês „Elisabeth“ pributu.

— Ant Operiů Pleciaus Berlyne, tarp ciecorißkojo Paloczjaus bey Operiů Buto, tape Pētnyczioj tarp wisokiů Krumaliů bey didziů Kwietků ant puikio aukßto Pamato iß ßlēżißko Marmoro nu Metolo taisyta Kůpka pastatyta, kurę Ciecorēne Ciecorui ant jo 90 metinês Gimimo-Dienôs padowanojusi buwo. Wisas Aukßtumas to Paminklo iß trijů Mēterių pasidaro. Tôs Kůpkôs Pastatymas ßitoj Wietoj nusidawęs ant ypatißko Welyjimo Wießpatienês Ciecorēnês. Ciecorui ta Kůpka iß jo Stubů pro Langą żiurent geray matoma yra.

— 25. Jul. Apie Karaluno Pasilaikymą wiens englißks Liekorių Laikraßtis ßiteipo raßo. Su Karaluno Pasilaikymu yra Liekorei labay pakajingi ir lukurauja, kad pilnas Pasweikimas nusidůti galēsęs. Jo Balsas yra pagal Stiprumą ir Skambējimą labay geryn ējęs ir kůne powisam aißkus pastojęs. Jis ji pasikalbēdams be jokio Pailsimo gal wartoti, nors jam ikißiol dar negalējo buti iwelyjama, daugiaus prie Kalbējimo nusisyliti. Prie tů Wietů Kakle, kur Ißpjowimai nusidawe, nebira ney jokiů ßwieżių Ißaugimů pasidarius, o ir widutinis Kaklo Ißweizdējimas ney jokiů sergalingy pasirodanczů Żymjů nebtur. Dēl to Karalißkoji Ankßtybe dabar ir tikt wieną Kartą per Dieną tiera perjēßkoma, koktai pirma du Kartu nusidawe. Karaluno Balso Pasweikimas yra jo wisam Kunui naudinga Persimainymą atgabenęs; jis dabar daug linksmesnis yra pastojęs.

— Ciecorißka Dowana Popieżui. Prusißkasis Pasiuntinis, Pons von Schlözer, yra Popieżui ant tojo Jubiläumo-Szwentês jo Kunigo-Pastojimo wiena patiês Ranka raßytą Palaimôs Nuwelyjimą Wießpatiês Cieoraus podraug su bagotingay ir kunstißkay su Aukſu ißdabintą bey su kaßtauneis Żemczugais ißgrożintą Mitrą (Galwôs Aprēdą) atgabenęs.

— Ißwaryme iß Prusů rodos, kaip Danckôs Ceitungai iß Inowraclaw raßoma yra, paskutiname Czēse lengwesnis Budas esąs wartojamas. Teip ant Paweikslo ßiose Dienose Familyja Rabinerio Faust iß Miesto Gollantß, kuri jau iki Maskolių Rubeżiaus nugabenta, tēnay nu maskolißkosês Rubeżiaus Wyriausybês wienok nebuwo priimta, po Pasigůdimo prie Oberprēzidento tą Iwelyjimą gawo, kad dar wēl Mieste Gollantß galenti użsilaikyti. Teipjau ir wienam Siuwējui, kursai Mieste Inowraclaw ilgoką Czēsą buwo gywenęs, potam ale ißwarytas budams i Lenkus nuējęs, tas Iwelyjimas důdamas buwo, kad wēl Pozů Prowincoj sawo Gywenimą galys imtis.

— Paskalbos apie nekurius Suēmimus prusißků Oficyrů Mieste Nancy Dienoje prancuzißkosês Żmonių Szwentês, 14. Julyju, yra dabar Metco Mieste pakilusios. Kaip „Weser-Ceitungai“ raßoma yra, tas Atsitikimas wienok tikt tokiems Kupcziems tenusidawe, kurie podraug Landwērês-Oficyrai yra ir tēnay iß tikro wisokius Klapatus yra turēję. Ji ale wisi jau po kelių Adynů, kaip Żines apie jů Personas twirtos buwo, su tům Paliepimu, kad Namon sugryßtu, paleisti tape.

Berlyne, 26. Jul. Susiējimas Wokietijôs bey Estereikijôs Ciecorių Gasteine nusidůs. Ciecorus Francas Jozēpas tēnay 6. arba 7. Augustą parkeliaus ir prie sawo ciecorißkojo Draugo koki dwi Dieni pasiliks. Nu to, kad ji jo Ministeris laukiejų Dalykų, Grows Kalnoky, palydēsęs, kaip toktai pirm ne ilgo Czēso Wynerių Laikraßczei praneße, Berlyno Ceitungos nieką neżino. Uż tai tēnay pażystama pastojo, kad Grows Kalnoky Widuryj ateisencziojo Mēnesio Kunigaikßti Bismarcki Kisingiuse aplankysęs. Ir bayrißkoju Ministeriu von Crailsheim bey Dr. von Lutz esancziu tą Apsiēmimą ißtariusiu, kad Reichskancleri Kisingiuse wēl aplankyti norencziu.

— Wießpats Ciecorus Utarninke pirm Pētů po Aplankymo Diewo Szlużmôs ir Pasiważinējimo Miestelio Apygardēj Sztraubingerio Gaspadoj prie Growēnês Grünne ant wienôs Adynôs apsilanke ir potam pēscziomis i Maudymo-Paloczju, sugryżo, jeib tēnay kelis Praneßimus priimtu. Po Pētů Pawalgymo Ciecorus i teip wadinamaję Kötßach-Daubą ißważiawo, iß kur jis po kokiôs $1^1/_4$ Adynôs wēl i Maudymo-Paloczju sugryżo. Wakare Ciecorus prie Growēnês Lehndorff apsilanke, kuri ji prie Tijês (t. e. Wakarēnês) buwo pasikwietusi. Kaip ilgay Ciecorus Gasteine pasiliks, tay dar ikißiol twirtay niera żinoma. Keli Laikraßczei beje buwo 11. Augustą kaip Ißkeliawimo-Dieną minēję, kuri Żine ale per ankstybą ißsirode.

— Popieżus yra Ciecorui Wiliumui bey Szpanijôs Karalēnei-Waldonkai, kaip wiens rymißkas Laikraßtis toktai praneßti żino, dwi auksini Mēdalji prisiuntęs, kuridwi ant Popieżiaus Sutaikinimo Karolynů Salů Waide nużenklina. Tidwi Mēdalji randasi labay kaßtauniose ir puikey ißdabintose Maßnose, ant kurių popieżißkasis Karunżenklis numuilawotas yra. Ir Kunigaikßtis Bismarckis bey buwusysis ßpanißkasis Ministerprēzidents Kanowas yra tas paczes auksinąses Medaljes gawusiu.

— 26. Jul. Ta Paskalba, buk Grows Blumenthal, komandierůjantysis Gendrolus IV. Armēkuro, weikey i Atilsiês Stoną istosęs, pagal twirtesnes Żines niera per Tiesą ißsirodziusi. Grows von Blumenthal stow beje jau 78 tame Amżiaus Mete, jis dar ale gana stiprus yra ir kaip lukurauti galime, tůlą Metą wokißkamjam Waiskui sawo Sylą wartoti galēs.

— Ercikis Powils nu Mecklenburg-Schwerin, kursai Wyne użsilaikydams blogay apsirgęs buwo, parkeliawo iß ten su sawo Pacze Nedēldienēj i Berlyną ir keliawo po Pētů su sawo Drauge toliaus i Paloczju Ludwigslust.

— 29. Jul. Iß Gasteino yra praneßama: Ciecorus pasiliko Ketwerge pirmasi Syki septyniolika Miniutů Maudymo-Wandenyj. Praējusame Mete Maudymo Czēsas niekados ilgiaus, kaip tikt deßimt Miniutů tetruko. Princas Wiliums ßimet i Gasteiną nekeliaus, butent ant ypatißko Welyjimo Ciecoriaus, kursai Princui sakydino, kad trumpasis Użsilaikymas su ilgoju Kelionês Czēsu nesutarąs. Pagal Praneßimus karalißkojo Dwaro keta Ciecorus po 21 mojo Maudymo sawo Gydimą Gasteine użbaigti ir atgal i sawo Paloczju Babelsberg sugryßti. Pirm Ciecoraus Parkeliawimo jau Ciecorēne, nu Homburkio pareidama, i Babelsberki parwykti galēs.

— 28. Jul. Ceitunga „Post“ wienam maskolißkam Laikraßczui „Journal de Petersbourg“ ßiteipo atsiliepja: Szis Laikraßtis niera su Akylumu wokißkases Ceitungas skaitęs, jey jis ney jokio Ißguldymo apie tus Pasikēlimus neranda, kurie Wokietijoj prieß maskolißkujů Piningů Wertybę yra pasidarę. Aißkey ir tankey gana jau ßiczion buwo sakyta ir ant Ißguldymo anam Laikraßczui dar Syki t'esie sakyta: Teisybjů Paniekinimas, kursai ciecorißkame Padawadyjime nu 26. Merco ß. M. gul, pajudina labay giley Wokietijôs Ißsitikējimą prieß maskolißkaji Apturējimą, ar tas Apturējimas pagabenamas arba ir nepagabenamas butu. Dēl to Susidawadyjimai reikalingi pastojo, kurie maskolißkases Wertybes abejotiname Pawidale parodyti turējo. Pagal tai ansai Paliepimas nu 26. Merco naudingus Prowyjimus turējo. Be jo rasi maskolißkoses Wertybes dar tą pati aklaji ir n'użpelnytaji Ißsitikējimą teb' turētu, kursai jes per daug Wokietijôs Skolininkimis yra padaręs.

— Apie Ciecoraus Apsilankymą Karaliauczuje pagal ßwieżiauses nu Hofmarßal-Urēdystês parējusieses Żines dar niekubudu apie tay niera żinoma, ar Ciecorus tą Czesni kurę jam Prowinca prie jo Apsilankymo Karaliauczuje prisiulusi yra, priēmęs arba nepriēmęs yra. Kaip iß sawês ißsimano dar ir ney jokie Padawadyjimai apie tay niera gatawi pastoje, kur ir kaip ta Czesnis bus důdama, ar Darże „Flora“ arba Ekscercierôs Bute ant teip wadinamojo Ercikio-Dirwôs. Beje paskutiname Czēse jau Pagatawyjimai buwo prasidēję, kad ta Szwente paskuy minētoj Wietoj butu důdama. Karalißkoji Hofmarßalo-Wyriausybe nu Walscziaus Wyresnujů rytprusißkujů Kareiwjů Draugysczių buwo papraßyta, kad tam sawo Iwelyjimą důtu, kad Ciecorui i Miestą itraukant prie jo Priēmimo bey Parodês prisidraugawoti galētu, koktai Hofmarßalo-Urēdyste iwelyjusi yra. Draugystes pasidaro iß wiso iß kokių 1300 Wyrů, nu kurių wienat 1000 ant Karalaucziaus Draugysczů pareina.

— Naujieji 20 Peningstukei, kaip wiena Berlynißka Ceitunga patikrina, nebus itraukami, bet dabarnykßcziame Pawidale toliaus wartojami.

Sztetyne, 24. Jul. Wakar tape wiena naujey pabudawota Kreuzer-Korwette, Wardu „Irene“, i Wandeni nuleidziama; prie ßito Atsitikimo Princas Endrikis sekanczeję Krißtyjimo-Kalbą laike: „Naujas Sziepis ciecorißkosês Marynês stow ßiczion teip toly użgatawytas, kad ji sawo Elementui, o dēl to ir sawo Pawadinimui gal buti padůdamas. Ant Cie-

coraus Paliepimo jis nu dabar Ciecorystês Plagą per Jures neß: ant Paßelpimo bey Sargybês musû Tēwißkês Padabojimû, ant Laimējimo apie Wokietijôs Neprietelius. Ant wisuaukßcziausio Paliepimo ßitas Sziepis tokiu Wardu tur buti praminamas, kursai man ant Swieto kaip wisubrangiausis giliůja, Wardą, kurio aukßtoji Apturētoje toliaus ir mano karalißkiesiems Namams, kaip Gywastiês Drauge wieno ciecorißko Jurû Oficyro irgipat Marynei priklausys. Tegul tas Gilukis, kursai man prie ßito Wardo prisimezga, sawo Atspindējimą ant ßito grazìojo Sziepio teranda! Tegul jis wisuczēs wedamas ir apstatomas t'esie nu grecznû Kamerotû, kurie pagal seną Karzygui prigulanti Paproti to atsimena, kad Praminimas, Wardas jû Sziepio palaimingu bey stipriu wadinamas, graziausis Paßlowinimas Princesei pastoja, kuri tą Wardą jam yra dawusi. Ant wisuaukßcziausio Paliepimo Wießpatiês Ciecoraus bey Karalaus ir su ßirdingu Zegnonês Welyjimu nu aukßtosês Podês krikßtyju aß ßitą Sziepi „Irene.“ Praminimo-Szwentei pribuwo ir Princas Wiliums, kursai ant tosês ypatißkay iß Berlyno atkeliawęs buwo ir jau pirm Prasidējimo Szwentês Czesniês i Berlyną sugryzo. Princas Endrikis uzgere pirmą Kartą prie Czesniês ant Wießpatiês Ciecoraus, potam antroju Sykiu ant sawo aukßtojo Tēwo, Pomarû Sztatthalterio.

Pozuse, 25. Jul. [Izraēlitißka Mokytojû Sēminarija.] Zydai jau ilgay Szlēzingês, Pozû, Pomarû bey rytinei ir wakarinei Prusû Prowincai Pozû Mieste izraēlitißka Mokytojû Sēminariją isitaisyti norējo; dabar nekursai Moritcas Rohrs, didis Bagoczius Pozuse, kursai Bresliawoj sawo Buwi tur, ßiczion didi Gruntstuki podraug su wienu atwiru Darzu nupirko ir dar ßeip Sēminarijei 600 000 Mk. padowanojo; mislyjama, kad Regierunga ant ßito Itaisymo sawo Iwelyjimo důsenti.

Szwerin, Mecklenb., 22. Jul. Szendien ant Kiemo Mokytojû Sēminarijôs Neukloster wiens Paminklas atdengtas, kuri Didercikystês Mokytojei pasimirusamjam Didercikui Fridrikui Francui II. pastate. Waldantysis Didercikis Atdengimui to Paminklo pribuwo ir Pastatytojiems sawo Dēkawonę ißtare.

Sztrasburkyj, 25. Jul. Wiena ßio Miesto Ceitungû dabar praneßa, kad Suēmimas wieno prancuzißko Szpiono pas Miestą Kehl pramanytas esas. Paskalba ne dēley prancuzißko Szpiono, bet dēley wieno keliaujanczio Kupcziaus iß Berlyno pasidariusi buwo, kursai wisokius neprotingus Klausymus state, o Zalnierus prie to tikt tiek Darbo tepasidare, kad jis pritinkancziu Budu Klausinējantyji nu sawês atstu laikē, ji niekubudu dar nesuimdams, kadangi tůjau ißpazystama buwo, tą Zmogu nepriegadingą esanti.

Iß Estereikijôs bey Ungarû.

Wyne, 24. Jul. Princas Ferdinands nu Koburkio dabar apsimislyjas, ar jis nu Bulgarijôs Kunigaikßtystês Waldymo pilnay atsidēkawoti turys, arba ar tay gana esą, ką jis jau Kartą ißsakęs yra, butent; kad tą Skyrimą tikt wisoms Eyropôs Maciems pritarant tepriimas.

— 30. Jul. Princas Ferdinands nu Koburkio yra po trumpo Atsikwapstyjimo, kurio Mieris ikißiol dar niera zinomas pastojęs, ßendien wēl i Wyną parkeliawęs, kur jis Parkeliawimą bulgarißkojo Ministerio laukiejû Dalykû, Natßewitß, kursai ant rytoj, Pētû Laike, padawadytas yra, sulauks. Nu Princo Palydētojû yra sakoma, kad Princas dar wis „galutiney“ apie Skyrimo-Dalykus n'esąs twirtą Apsiēmimą pasidaręs.

Iß Prancuzijôs.

Paryze, 21. Jul. Karo-Ministeris aplanke ßendien Karo-Szuilę Miestelyj St. Cyr ir laike prie to wieną Kalbą, kurioj jis tą sawo Persiliudyjimą ißtare, kad iß tôs Szuilês pareisentieji Oficyrai uz tû atgal nepasiliksentis, kurie pirm jû su Wiernybe sawo Szluzmą pilnawojo. Esą kaniczney reikalings Daikts, kad anapus Rubeziû (Wokietijoj) zinoma butu, kad prancuzißkoji Giminē niekubudu n'esanti sudirgusi, bet wisas tas Apieras ir wisą tą Procę atgabenti norenti, kuriôs ji dēley sawo Garbês Swietui kalta esanti.

Iß Englanto.

Partsmouth, 24. Jul. Wakar Karo-Sziepius be perziurent ant Kanůliû Laiwo „Kite“ didis Parako-Plyßimas nusidawe, per kuri 4 Personos sunkius Suronyjimus gawo.

Dubline (Irlante), 29. Jul. Naktyje nu Utarninko ant Seredôs bandoma tape, Policijôs Sztacioną Mieste Llanerchymedd Irlante i Orą palakinti. Wisi Langai prißakiniôs Pusês minētojo Buto bey Sudziôs Namû, kuriuse Kaliniû Celes bey Uredininko Gywenimas radosi, yra sudauzyti. Aut Palaimôs Policijôs Urēdininks su sawo Familyja dar nebuwo i Patalą ėjęs. Ties tům Butu wiens Katils atrastas tape, prie kurio ilgs Luntôs Galas pririßtas buwo.

Iß Lietuwôs bey abiejû Prusû Prowincû.

Tilzēje, 28. Jul. Gaspadorus Pons Meyhöferis Piktupēnuse yra papraßes, atwiray ißreikßti, kad jisai tas nesenay minētasis M. niera, nu kurio ir ßime Laißke buwo sakyta, kad jis per du Maskoliu dwi Kiauli i musû Pusę per Rubeziu dawēs isißmugulůti. Szisai M. niera ney joks Gaspadorus, wienok minētasis Papasakojimas tikra Tiesa esanti.

Ragainēj, 27. Jul. Lobeliû Dware Ramuntû Bērnas B. iß N. Arklius ßerdams wienam Arklui po Kojomis parējo. Jis tůjau prie wiso Kuno teip baisey sumußtas tape, ypaczey prie Galwôs, kad jis wargu be galēs gyws ißlikti. — Uzwakar ējo keli Szuilokai Ameniškiû Szuilês po Pamokslo Adynû pas Szeßupę, jeib tēnay plaukytůs, nors jiems toktai nu Mokytojo aßtriausey uzdrausta buwo. Besiplaukant 12 Metû senasis Geikenerio-Suuus N. iß Juckstein nuskendo. Tikt po trijû Adynû ilgo Jēßkojimo jo Lawonas Upēj súrastas tape. — Wienoj Upelēj, kuri i Szeßupę iteka, teip wadinamoj Malunēj, dar pirm trumpo Cēso labay daug Wieziû randama buwo. Kaip ale Dirwos ßale Malunês dēley Szlapumo su Ißsitraukimo Nuromis ißdedamos tape, wisi Wiezei Upelēj Galą gawo. Kaip mislytis galime, jie ßaltaji Grunto-Wandeni iß Nurû pareinantyji negal pakelti. Dywnas Daikts ale yra, kad Zuwjû Malunēj dar wis labay daug randasi, nors tēnay taukey zwejojama tampa.

Ober-Eiseluse pas Ragainę, 26. Jul. Uzwakar ßiczion iß Sztalupēnû du Bagocziu atkeliawo, kuriudu daugiaus kaip 60 Kylomēteriû ilgaji Kelą 15 Adynose atlikusiu buwo. Jie buwo apsiēmę, 14 Dienû Tarpe wisą Lietuwą apkeliauti. Tay beje ßime didziame Karßtyje ne menkas Apsiēmimas yra. Sziczion kasdien iß toly bey arty daug Swecziû ant Atsikwapstymo pareina. Tankey tie Sweczei ißgipat Maskolijôs parkeliauja, jeib teip wadinamůsius Lietuwôs Szweicus apdywyti galētu.

Rusnēj, 26. Jul. Praējusoj Naktyj tape Gaspadorui N. ßiczion 3 Kiaules iß Staldzio pawogtos. Kadangi ßi Rytą kelis Szimtus Zingsniû nu to Staldzio, iß kurio Kiaules pawogtos tape, ant Lauko Griobai bey Kraujû Klanai atrasti tape, tai mislyjama, kad Wagys pirma Kiaules nusmaugę, tada ant Lauko ißsiwilkę ir Griobus ißēmę bus. Wagystē tape ißprowyta, nors N. kas Nakti sawo Namus sergēdawo. Ant Zēgoriaus 11 jis ant Kiemo ißējes Szuwi paleido ir potam i Stubą sugryzo, jeib dar Walandą atsiilsētu. Szitą Akiês Mirksni Wagys sawo piktam Darbui geray pasinaudoti zinojo.

Kaukēnuse, 27. Jul. Koke pusę Myliôs nu Lapyniû atstu gulencziame Kastaunû Kieme Wakare 22. ß. M. bjaurus Atsitikimas nusidawe. Tēnay gyweno labay geruse Pasilaikymuse Ukininks D., kursai sawo Familyjoj wieną jau seney uzaugusi, ale labay pasileidusi Sunu turējo; tasai sawo Tēwui jau kelis Kartus su Peiliu buwo grumzdęs, teip kad Tēwui kitko nieko neb' liko, kaip nu Sudziôs Pagalbôs prieß sawo netikusyji Sunu praßyti. Per geriktißką Atsudyjimą tada Sunui ir tikray uzdrausta tape, i Gywenimą sawo Tēwo pareiti. Minētoj Dienoj tas Nenaudēlis i Namus sawo Tēwo isibriowe ir Piningû praße. O kaip jam Tēwas tû nedawe, jis ant jo ßoko ir bande ji nusmaugti. Senasis D. ale per stipresni ißsirode ir Nenaudēli Galwatrukscz eis pro Duris laukan ißmete, Duris uz jo uzdarydams. Szisai ale didi Kolą atsineße ir norējo Duris ißdaußti; jis priegtam ir Peili prie sawês turējo. Senasis D. pasiēme Giwierą ir, kaip jis Sunu atkartotinay papraßęs buwo, kad nu Durû atsitrauktu, o jis neklause, paleido jis wieną Szuwi, jaunasis D. i Szirdi tropytąs ant Zemês parwirto. Senasis D. po to tůjau prie Wyriausybês maldawos, kuri ale jo Suēmimą iß Pradziôs nepadawadyjo.

Gumbinēj, 25. Jul. Szi Rytą anksty wiename Bute ßiczion baugus kruwinas Darbas ißprowytas tape. Per kelis Metus Gefreiteris bey Pagalbôs Muzikants Fritcas Stolz su tenpat gywenanczeje Marie Kretßmann newiezlybame Pasilaikyme gyweno; iß to sekēs, kad paskuy Minētoji Dwynuczius pagimde. Kadangi Suwencziawojimui wisokios Paines prießais stowējo, o ta Mergaite priegtam dar ir nu sawo Jaunikio mußama buwo, tay tam Wyrui uzdrausta tape, toliaus i Namus tôs Mergôs Gimdytojû bepareiti. Marie K. per 14 Dienû Lowoj gulējo ir sirgo. Kaip ßendien anksty jôs Gimdytojei ant Geljkeldwario ißēję ir ji wiena pati Namēj pasilikusi buwo, parējo Fritcas St. su Rēwolweriu Rankoj, pas ję. Weikey po jo Izengimo tame Bute Gywenantieji kelis Szuwjus bey Ligonką ir toses abudu Kudikiu graudzey ßaukant ißgirdo. Kadangi Stuba uzrakinta buwo, tay tape Duris atplēßtos ir dabar Mare K. jôs Lowoj negywa atrasta tape. Ant wienôs kitôs Lowôs gulējo Razbaininks sawo Krauje, dar gyws. Mergai buwo Kulka per Szirdi ējusi, teip kad Smertis aut Wietôs parējęs buwo. St. ant sawês patiês du Szuwju buwo ßowęs, nu kuriû wiena Kulka jam i Krutinę ismegusi, o antroji prie Galwôs ji sunkey suronyjusi buwo. Nors Pazeidimas labay sunkus yra, tay tikt dar Lukestiês randasi, kad Suronytasis prie Gywastiês galēsęs pasilikti. Wienoj Gromatoj, Mergaitês Motynai raßytoj, Razbaininks ißguldo, kad jis su sawo Marcziôs Iwelyjimu tą ißgastingaji Darbą ißprowyjęs.

Apsakimai.

Dantu Darbawiete
nu **M. Karpes.**
Kunstiszkas Dantis, Plombierawimus, Dantû Pertaisymus
Tilžėje, Aukszt. Ulycz. Nr. 52
(szale Posto).

Nepasiturenczius priimu asz kasdien, tikt Nedeldieneje ne, nu Zėgoriaus 8 iki 9 Rytmetyj.

5000 Markiu,
ir Dalyse, ale ne po 1500 Mk., yra ant 5 Pracentû Zemeninkû Gruntams tûjau iszżyczyjami. Reikalingûsius Raštus, kaip antay: 1) Nûraszą Gruntknygû Laiszko, 2) Kuntraktę, per kurę Gruntstukis igytas, 3) Ugniês Issipirkimo Raštą, reik drauge atsineszti. Daugiaus Ziniôs Drukorijoj szio Laiszko.

In unserem Verlage ist soeben erschienen:

Keleiwio Zodis
apie tris Kaliejimus Powilo
nû
Dr. M. Frommel,
Wyrausio Wyskupo ir Konsistorialroto Celleje.
I lietuwiszka Kalba iszwerstas
nû
Dangszaczio,
Mokitojaus Užballûse.
Preis 20 Pf.
J. Reyländer & Sohn.

Langu Stikla
(balta reyniszka bey pusbalta pomeriszka)
prisiulo wisokiose Zortose ant **pigiausiû** Prekiû
L. Bartenwerfer,
Tilžėje.
Wokiecziû Ulycz. Nr. 66.

Geriausi
Mašynu Alieju,
Medzio Alieju
(Bomēle),
Geriausiûs
Wežimo-Tepalus,
Geriausi
Bergeriu Trona
prisiulo ant pigiausiû Prekiû
Carl Pieck,
Tilžėje.

Prieš buwusyji Gaspadora Dowyda Jurkati Jakšteliuse darytaji Apskelbimą imu asz atgal ir jo atwiray atsimeldziu.
Gaspadine **Anne Strekēne.**

Sechzig Kirchenlieder
für die Schule.
Vorräthig bei
J. Reyländer & Sohn.

In unserm Verlage sind folgende
Traktätchen
und vermischte kleine Schriften
in litauischer Sprache
erschienen und stets vorräthig:

Sugryżims pas Tēwa	5 Pf.
Susikalbējims prie Stálo	5 "
Du Kelei ir ju Galai	5 "
Jēzus Griekininkû Prietelis . . .	5 "
Meldzems dar Syki skaitykl . . .	5 "
Ar tu esi gataws?	5 "
Per wēlay!	5 "
Iszgelbējims isz didzos Priegádos .	5 "
Allēluja!	5 "
Apdumojimas	5 "
Laupsēs	5 "
Wiernysies Zegnone	10 "
Asz ne turu Czēso	10 "
Cze tikt ēsam czēsiszkay	10 "
Szendien!	10 "
Wieszpats ateis Dangaus Debesyse .	10 "
Deszimtas Susikalbejimas	10 "
Naujas pagērintas Mokslas Punktus daryti	10 "
Eryczu du	10 "
Raszimas Wieno kelaujenczo Zydo .	15 "
Iszganitojo Tużgenimas	20 "
Pamokinimas apie Malda. . . .	20 "
Piemenu Knygeles	20 "
Genowefas	20 "
Lauku Saugones	20 "

J. Reylaender & Sohn,
Tilsit, Hohe Straße 67.

HAMBURKISZKAY-AMERIKONISZKOJI PAKĒTÛ-WEŹIMO-AKCIJÛ-DRAUGYSTE.

H. A. P. A. G.

Tiesogi Garais waroma Posto-Sziporyste
nu **Hamburkio į New-Yorkį**
kas Seredą bey Nedēldienę,
nu **Hâvre į New-Yorkį**
kas Utarninką,
nu **Sztetyno į New-Yorkį**
wis po keturiolika Dienû,
nu **Hamburkio į wakarinę Indyją**
per Mēnesį tris Kartus,
nu **Hamburkio į Meksiką**
per Mēnesį wieną Sykį.

Draugystês Posto-Dampsziepei prié szaunaus Apkawcjimo labay gerą Kelionês Progą teip Kajytēj, kaip ir ant tarpinio Dekio Keliaujantiesiems įteikia.

Artesne Zine duod **Carl Dunsky, Karaliauczuje,** Kneiphöfsche Langgasse 41. Nr. 507.]

Kalendros geriktiszkujû Ukiû Pardawimû
Nedēlei nu 8. iki 14. Augustą.

	Didumas. ha.	a.	□m.	Gruntszteyres Reinertrags.	Trobu Steyres Naudojimo-Werthybe. Mark.
9. Augustą, pirm Pētû ant Zėgoriaus 10, prie Klaipedôs Amtsgeriktės, St. 5, Grundstukis Bajohr Miszko Gaspadoraus Jokubo Miszkaus	7	46	90	9,12 Dol.	24

Jono Pridrikio Sztarkio „Kasdieniszkos Rankû-Knygos“ isz wokiszkôs Kalbôs i lietuwiszką Kalbą nû Mokytojo Jurgio Meszkatczo perwerstos, kuriose Rytmeczio ir Wakaro Maldos ant kożnôs Dienôs per wisą Nedēlę yra, ir nobażni Paraginimai, Maldos bey Giesmes ant wisû ēwangēliszkû Szwencziû ir ant wisokiû Czēsû ir Pasilaikimû żmogiszko Gywastiês, Sweikatoj', Ligoj' ir Smertije, — yra iszdrukawotos ir prie manęs kaip ir wisû Lietuwôs Knygininkû pirkti gaunamos.
J. Reylenderis bey Sunus.

Kaip
Mašynos = Alieju
Kulimo = Mašynoms
prisiulau:
szwiesu Cylinderio-Alēju II po 45 Pf. uż Lyteri,
szwiesu Cylinderio-Alēju I po 50 Pf. uż Lyteri,
Mašynû Medzio-Alēju (Bomēlę) po 60 Pf. uż Lyteri,
iszczystytą Rēwiû-Alēju po 55 Pf. uż Lyteri.
Wisi Mašynû Alējei yra nu Sakû walni, o kadangi ant Wartojimo tikt labay menkay te yra priwalu, tay toksai Itepimas pigesnis ir geresnis uż wisus kitus Tepalus yra.
Albert Lippke,
Tilżėje, Auksztojoj Ulyczioj Nr. 95,
Drogû- bey Parwû-Kupczyste.

Sawo Gruntstuki **Swareitkēmiuse,** prie Klaipēdôs Szasijôs pas Gelżkeldwari Jon-Kugeleit gulenti ir isz 111 Murgû gerôs Dirwôs, 6 Murgû 2 Kartu szienaujamôs Piewôs bey 3 gerû Gaspadorystês Trobû pasidaranti, ketu asz su gywais bey negywais Gaspadorystês Daiktais pardûti. Puse Pirkimo-Piningû gal bestowenczia pasilikti; Pirkējus kasdien priimu.
Naszle **Marike Szermonēne**
Swareitkēmiuse pas Stoniszkius.

Asz noriu sawo Lauką, Natkiszkiuse Piktupēnû Parapijoj gulentyji, butent 20 Murgû labay gero Molio-Grunto turenti, su trimis geroms Trobomis ir dideliu Waisaus Darżu, su Zēmôs ir Wasarôs Sējimais, isz walnôs Walės pardûti, Pirkējei gal kasdien maldûtis.
Michael Swars,
Natkiszkiûse pas Robkojus.

Für die Redaktion verantwortlich: G. Naudonus in Tilsit. **(Beilage.)** Druck und Verlag von J. Reyländer & Sohn in Tilsit.

Pridelka prie № 31 „Tilzes Keleiwjo“.

Tilzēje, 5. Augustą.

Prowa prieß Razbaininkus Gause bey Markßat po Prisaikintaseis Karaliaucziuje.

Skaitytojei jau sawo Czēsu apie ßitą Prową trumpą Zinę gawo, tulasis ale bus norējęs apie ję ir daugiaus patirti, kaip toktai pagal Praneßimus apie Prisaikintujû Sustējimus ßime Laißke paprasta yra. Skaitytojei todēl nepadywys, kad dar Kartą nu to trudnojo Atsitikimo kalbame, kursai aißku ir raginanti Izwilgi i Pagadinimą zmogißkosês Szirdiês důda.

18 Metû senasis Kupcziaus Pagalbininks Alberts Szreiberis radosi 11. Septemberi 1886 Dampßiepiû-Ißsiuntimo-Wietoj prie Augusto Ehlerto, nu kurio jis ant Mēnesio 70 Mk. Algôs gawo. Prie jo Pareigû priklause, Kapteiniems tus Piningus nuneßti, kurius jo Pons jiems ißmokēti turējo. Teipo Szreiberis ir 8. Nowemberi praējusio Meto wienam Kapteinui daugiaus kaip 500 Mk. nugabeno ir gawo sekanczioj Dienoj, Utarninke 9. Nowemberi, Wakare ant Zēg. 8½ tą Paliepimą, Kapteinui Dampßiepio „Einigkeit“ 335 Mk. nuneßti. Szreiberis isikißo tus Piningus i skurinę Terbą, uzrißo ßę su Sznuru ir pakawojo wiską sawo Kelniû Delmone, Rokundo-Knygas po Pazastimi pasiimdams. Szreiberis nu ßito Zygio nebiera sugryzęs. Zmones mislyjo, kad jis tus Piningus nuslēpęs ir ßalin pabēgęs, koktai ale per Neteisybę ißsirode, nēs Szreiberis nu Gause bey Markßaczto podraugey nurazbajautas ir prie so rastieji Piningai atimti tape. — 22. Septemberi buwo Gause iß Dolywiû pas Miestą Oleßko (Mozuruse), kur jis kelis Mēnesius ilgay ant wieno Dwaro i Zemês Gaspadorius mokinos, i Karaliaucziu parējęs, be jokiôs Wietôs ir Ißsilaikymo-Priewoliû. Szitame Czēse jis nusidywytinu Budu prie sawo buwusojo Prieteliaus iß jaunû Dienû prisißliejo ir padare ji su sawo Pazystamaiseis, butent su Sass bey Markßacziu pazystama. Markßatis iki 1. Nowemberio praej. Meto Kupczystēje Pono Arntzen stowējo; minētoj Dienoj jis iß ten ißstojo ir teipjau be Wietôs buwo. Szie trys tankey prie Szreiberio nuējo, kuriam toktai ne labay patiko. Naktyje nu 31. Oktoberio ant 1. Nowemberio, kaip Szreiberis sawo Algą uz paskutini Mēnesi buwo gawęs, jis su Sass bey Gause Naktyje wisokiose Karcziamose yra buwęs. Sziczion zinoma pastojo, kad Szreiberis atkartotinay nu sawo Pono tą Paliepimą buwo gawęs, didesnius Szmotus Piningû Kapteiniems nugabenti. Apkaltintoju apstēme, Progai pasidarant jam wieną Szmotą tû Piningû atimti ir tůmi sawę iß nepasiliaujancziosês Stokôs ißsigelbēti, Aprabawotaji ale nugaloti. Judu nusiyre Panedēlyj, 8. Nowemberi, Wakare, prie Dampßiepio, ant kurio Szreiberis radosi. Tam Dalykui buwo judu Laiwą nu Matruzo Sziporiaus Szepke nusisamdziusiu ir uz tai Parsamdytojui Pantą, pasidaranti iß wienû Knygeliû, wienôs Lazdôs bey Peilio atgal palikusiu. Knygutes priklause Gausui, kitkas Markßaczui. Szreiberis istojo i Laiwą ir dawēs ant antrosês Prēglaus Pusês, kur Kantura radosi, nusirti. Szicion jis ißstojo ir sake jůdum, kad ant jo lauktu, jis wēl weikey sugryßęs, koktai potam ir nusidawe. Szreiberis Laiwe pasisēdo ir dawēs iki Dampßiepio nusigabenti, kur jis laukan ißkůpe. Sekantyji Utarninką turējo ta Piktadejyste buti atliektama. Tas pats Laiwas po Atgalpalikimu tû pacziû Panto-Daiktû samdomas buwo. Gause buwo wieną Kugeli bey Sztriki prie sawês isikißęs. Jis su Markßacziu susirokawęs buwo, kad jis sawo Apierai su Kugeliu ant Galwôs mußęs ir ję tůmi nugalůsęs, o potam Lawonas su Akmeniu apsunkintas i Prēglu nuskandintas turēsęs buti. Markßaczui prikalbant Szreiberis wēl i Laiwą pasisēdo ir ant antrosês Prēglaus Pusês nusiweßti dawēs, Pakelyj jis ir mazumą nu to Gērimo gēre, kuri Razbaininku buwo atsigabenusiu. Tada jis wēl i Kanturą nuējo ir Apkaltintoju ant jo lauke. Kaip Szr. potam sugryzo, norējo jis pats Irklus i Ranką imti. Markßatis ale toktai neprileido ir pats ant Irklû Sůlo pasisēdo; Gause sēdējo prie Sztyro; tarp jo bey Markßaczio, Nugarą Gausui prikreipdams, pasisēdo Szreiberis. Wos toktai nusidawus buwo, tay kirto Gause su Kugeliu prieß Szreiberio Pakaußi. Jo Kepure nu Galwôs zemyn nupůle ir jis pats sunkey gargaliůdams i Laiwą parwirto. Markßatis potam Kuną i Aukßti pakēlęs ant Irklû Sůlo padējo, Galwą ant Wandens linkay, jeib ne Kraujas i Laiwą iwarwētu. Apkaltintoju potam toliaus iki po Gelzkelio Tiltu nusiyre. Szicion Gause iß Szreiberio Delmono, kursai ney joki Gywastiês Zymi neb' turējo, Kolytą su Piningais ißēme, Markßatis atneße didziausyji nu drauge paimtujû Akmeniû, Gause toki Akmeni prie Nuziudytojo kairiojo Nēto pririßo ir imete Lawoną Widuryj po Gelzkelio Tiltu i Wandeni. Potam judu pas teip wadinamaji Köttel-Tiltą atgalsugryzo. Pakelyj judu Kugeli bey Nuziudytojo Kepurę bey Rokundû-Knygas, kaip ir drauge paimtases Plēczkas i Wandeni imete ir bande Laiwą nu Kraujû ißczystyti. Kaip potam ant kokio Zēg. 9½ — ketures Adynas po jû Ißwaziawimo, nuējo Razbaininku ant teip wadinamojo Dom-Pleciaus, perskaite Piningus Kolytoj ir nuējo potam i wieną Karcziamą. Szinkarka ßiczion jůdu dēley jû baimingojo Pasielgimo isitēmijo. Sekantyji Rytmēti G. su M. wēl susitiko ir nu dabar jůdu per deßimt Dienû nu kits kito nebiatsiskyre. Per Dienû Dienas jůdu Miesto Karcziamose aplinkuy walkiojos, o Naktiês Laike jůdu Gaspadose swetimais Wardais wadindamůs Nakwynę ēme. Wiską ką jůdu wartojusiu buwo, Gause iß paplēßtujû Piningû uzmokējo, Dalyką nu tû jis ant Pasirupinimo naujo Aprēdo, wieno Rēwolwerio bey wieno Teßingio wartojo, o Markßaczui jis teipojau Rēwolweri nupirko. 20. Nowemberi Gause Markßaczui sake, kad Piningai ant Galo esantis; jůdu potam nu wiens antro atsiskyre. Gause dar keles Dienas ilgay Mieste aplinkuy walkiojos ir iß tû Piningû maitinos, kurius jis uz pardůtaji Rēwolweri bey Teßingi buwo gawęs. 26. Nowemberi tape Gause suimtas. Markßaczio Suēmimas nusidawe 30. Decemberi. Szreiberio Lawonas 3. Januaryju ß. M. toj pacziôj Wietoj, kurioj jis 9. Nowemberi pernay buwo i Gelmę nuleistas, atrastas tape. — Gause yra 15 Metû sens, ßiczion gimęs, Sunus Darbininko Gause ir jau dēley Wagystês Kartą su 14 Dienomis Kalējimo pakorawotas. Pagal jo ikßiolißkaji Pasielgimą jis kaip pasileides ir ant Darbo wangus Zmogus pazystamas yra. Szuilēj jis tikt labay menkay ką tiera ißmokęs. Jo Pasielgime po Sudzia jis pakajings pasirodo, jis trumpais Zodzeis to Razbajaus, kurio jis kaltinamas yra, ißsipazysta, sako ale, kad Kupcziaus Pagalbininks Sass, wirßuy paminētasis, wisôs tôs Piktadējystês Ißmislytojis esąs; jis ir patikrina, kad Markßatis nu to wisko, kas su Szreberiu nusidůti turējo, pirma zinojęs. Markßatis, 16 Metû sens, taygi dabar dar ne tokiame Amziaus Senume, kuriame jis korawotinas yra, yra geresni Szuilês Pamokslą gawęs; jis prastojo Kneiphofo Gymnaziją nu apatiniôs Terciôs, istojo potam prie wieno Rektsanwalto, prie kurio jis Gromatû Markes nuslēpęs, kuriam Kaltinimui jis beje prießtarauja; nu ßiczion parējo jis i Kanturą Konzelio Arntzen, prie kurio jis 20 Mk. nuslēpe; uz tai jis su wienu Mēnesiu Kalējimo pakorawotas tape. M. yra Sunus wieno Gelzkeltrukio Wado prie pietinio Gelzkelio ir sakos, kad kaltas n'esąs. Jis prießtarauja wisiems Gausio Pasakojimams. Jisai ßiteipo sako: „Kaip aß Laiwą nu Krantôs pastumiau, girdējau aß wieną Trinki ir macziau, kad Szreiberis kruwins buwo. Aß ßaukiau: Susimilk, Zmogau, ką Tu darai?! Gause ale atsiliepe, kad aß tikt tylēcziau, ßeip man teipjau eisę, kaip Szreiberui patlab esą ējus! M. taigi sakos, kad wienat iß Baimês prieß G. tylējęs. Kaip Prēzidents ji ant to nurode, kad tai labay dywnas Daikts esąs, kad jis, kursai prieß Gausę Baimês sakos turējęs, po Razbajaus per Dienû Dienas su jůmi aplinkuy walkiojęs, atsake M.: „Aß nenorējau ji iß Akiû paleisti, ßeip jis butu ßalin prapůlęs.“ Po Apkaltintujû Perklausinējimo Prēzidents ant Bertainio Adynôs Prowai apsistoti dawe. Potam jis dar Syki Markßati pagraudeno, kad wisą Tiesą ißsipazintu, koktai ale nůprosna pasiliko. Potam jam Prēzidents wienas Knygas iß Kaliniû Knyginyczios parodo, ant kuriû wieno Laißko tie Zodzei paraßyti stow: „E. Markßat, aß esu Razbajystę ißprowyjęs!“ Apkaltintasis sakos berods, kad Wardą paraßęs, kitus Zodzius ale po tům Wardu Gause paraßęs; ßisai wēl to ginas. Po to Persimanancziujû Perklausinējimas prasidējo. Medicinalrots bey Profesoris Drs. Pinkus ißsitaria, kad jis ant Nurazbajautojo Galwôs didi Skaitliu Ronû atradęs ir kad Kaukolē tuleropose Wietose sutrußkinta buwusi. Szeip Lawonas jau teip labay pagedęs buwęs, kad su Twirtumu n'esą galima sakyti, kokiu ypatißku Budu Nuziudytasis esąs miręs, pagal prie Kaukolês atrastůsius Pazeidimus wienok kaip twirts Daikts ißsireißkias, kad po tû Pazeidimû Smertis ant Wietôs turējęs pareiti. Po Liudeninkû Perklausinējimo Pons Sztotsanwalts v. Plehwe dar uzmane, prie Apkaltinimo Kaltybês Klausymû dar wieną pridēti, butent tą: ar ne Markßatis to Razbajaus, kuri Gause ißprowyjęs, Draugkaltininku esąs pasidaręs. Kaip Prēzidents toki Klausymą buwo priēmęs, laike potam

Sztotsanwalts sawo Apkaltinimo Kalbą, kurioj jis'užmano, abudu Kaltinamoju per kaltu ißtarti. Jis sakos, kad ant to daug ne dûdas, ką Gause ant Markßaczio esąs kreipęs; nės esą galima matyti, kad Markßatis, nors dar toks jauns, jau pilną Nusimanymą apie tai turėjęs, kad nu Gause ißprowytasis Darbs, prie kurio jis pagelbėjęs buwo, korawotins buwęs. Pons Rektsanwalts Zaucke jun. potam sawo Kalboj ißsitarę, kad jis Sztotsanwalto Zodziems iß wiso ſmant rods pritarti turys, wienok jis ale tikt dar Gause geresnioj Szwiesoj parodyti, bande. Rektsanwalts Kamm ant Gausio Melû nurode ir už Nekaltybę Markßaczio kalbėjo. Prisaikintieji po puse Adynôs ilgo Susitotyjimo Gausę per Razbajaus, o Markßati Pagelbėjimo prie ßitôs Piktadėjystės kaltą ißtarę. Sudzia potam Gause ant Smertiės nusudyjo, Markßati ant 5 Metû Kalėjimo. Markßatis prie Nusudyjimo Paskaitymo powisam pakajings pasiliko, Gause ale, kursai jau pirma Gailesti parodęs buwo, po Nusudyjimo Apsakymo apsiaßaroti pradėjo. Markßatis iki Pabaigôs prie to pasiliko, kad nekaltas esąs.

Iß Lietuwôs bey abiejû Prusû Prowincû.

Mozuruse, 30. Jul. Ketwerge, 28. ß. M. ėjo keturi Wyrai, kurie prie Pabudawojimo wieno Buto dirbo ir pirma ne menkay Brangwyno buwo gėrę, dar Wakare wėlay plaukytis. 32 Metû senasis Gaspadoriaus Sunus Szarkowskis iß Czylaskiû wisiems kitiems popirma ėjo ir i Mares ißoko. Kaip kiti prie Maudymo Wietôs parėjo, prie Krantôs rods Rubai matomi buwo, nu paties Maudyjanczjojo ale nieką nebuwo matyti. Tikt sekantyji Rytmeti Lawonas po ilgo Jėßkojimo tebuwo surandamas. Smertis bus tą jaunaji Wyrą bene Stabu arba Meßlunge i wėsuji Wandeni po karßtôs Dienôs pareinant ißtikęs. — Jau per Nedėliû Nedėles ßiczion ney Laßelis Wandens nebiera pûlęs. Szulinei yra tußti, Ûpes bey Ezerai ißdzuwę, Zole stow sudeginta, Zmones bey Galwijei iß tikrôs Tiesôs tur slopti. Netay mes menkiaus Szilumôs teturime, kaip 28 iki 30 Grodû Ûksmėj. Zmones nusiminę i busentyji Czėsą ziur ir Poną Diewą Lytaus meldzia.

Karaliauczuje, 25. Jul. Kaip praėjusoj Nedėldienėj ßiczion didzioji Ugnis buwo buwusi, Miesczionys tikt nedawės atsilaikyti nu sawo paprastojo Nedėldienės Atsikwapstymo; daugiaus kaip 7000 Personû su Gelzkelkruliu i Krantcą pas Jures ißkeliawo. — Per Pasiprocewojimą musû Zwaigzdininko Dro. Frank tape ißtaisyta, kad su teip wadinamoju pėtinioju Gelzkeliu 19. Augustą Ekstratrukis i Bartenßteiną ant Saulės Aptemimo Pasiziurėjimo ißleidziamas bus. Darbanykßczioji Giminė musû Kampe du pilnu Saulės Aptemimu bus gawusi matyti, Mete 1851 bey ßimet nusidûdanczeję. Dar daug Miesczioniû Mete 1851 nusidwusojo Aptemimo geray atsimena. Ant jo Pasiziurėjimo buwo Mokytieji iß wisôs Eyropôs i musû Prowincą atkeliawę Direkteris Zwaigzdininkû Buto italiėnißkojo Miesto Palermo tûkart prie musû apsilanke. Saulės Aptemimas Mete 1851 keturis iki penkis Kartus teip ilgay truko kaip ßiometinysis, kursai tikt du Miniutu truks. Tûkart ir ant Gywoliû Pasilaikymo prie to Aptemimo labay padabojama buwo. Zmones nusidywyjo iß to, kad Aptemimui prasidedant Paukßtelei ant Atilsiês taisės, Arklei bey Galwijei atsigule ir Wandens-Paukßczei umay atgalgryzo, kurie patlab pasrowuy plauke. Su Baugumu Zmones ßwiesoj Julyjaus Dienoj po Pėtû ant Ulycziôs ir Stuboj tikrą Tamsybę ißwydo, o kaip Saule wėl pasirode, pirmieji Spindulei kaip koks Zaibs praßwito. Szi Syki Zwaigzdininkai ypaczey ant Mėnesio bey Saules, kaip ir ant tikray pagal Zekundus aprokûjamo Prasidėjimo bey Pasibaigimo to Aptemimo padabos. Nu tû, kurie ßendien ant Swieto krutulauja, nieks daugiaus po 19. Augusto koki kitą Saulės Aptemimą nebisulauks.

— 26. Jul. Musû Ciecorui ßiczion apsilankant bus wyriausios Miesto Ulyczios su Zizdrais apbarstomos, jeib Wezimas to aukßtojo Pono bewaziûjant netrankytûs, kaip toktai jau daugel kituse Miestuse daroma tape. Priegtam Miestui ant to nu Prowincôs daugel Piningû iwelyta yra, jeib Manėwerio Czėse už Keliû Pertaisymą rupinama butu.

— 30. Jul. Dėley didziojo Karßczio ßiczion jau labay dide Wandens Stoką pajuntama yra. Gywatininkams iß Miesto Wandens Wedimo-Rurû tikt ant Wirimo bey Plowimo Wandens tiera nudalyjama, Ulycziû Apßlakstymas su Wandeniu dabar tikt labay skupay ant keliû Adynû Dienoj tenusidûda.

Piliawoj, 28. Jul. Princas Endrikis tape prie sawo Parkeliawimo Utarninke nu Miesczioniû su didziu Dziaugsmu paswejkintas. Karalißkoji Aukßtybe kelis Kartus Jurose maudės ir potam ant ßwiezujû Kopû medziodama du Stirnû Patininku nußowe. Ragai tû Gywoliû bus i Berlyną siunczjami.

Elbingoj, 27. Jul. Jau per keles Dienas ßiczion, musû Kampe — je ir kokes tris Myles toliaus, pas Mühlhausen bey Pr. Holland, Kanûliû Growimas girdimas yra, kursai nu Karo-Sziepiû, ant Jurû sawo Bandymus laikanczujû, pareina. Per Orą rokûjant Atstumas kokiû 10 wokißkû Myliû didis bus, teip toly yra Nugarsėjimas Kanûliû Szuwjû girdimas.

Toruse, 29. Jul. Szendien po Pėtû Barbarkiû Girėj wiena Dwele Pistolimis tarp Leitmono v. Brederlow nu Ulonû Regimento bey Dro. Lubienski laikyta tape. Paskuy Minėtasis gawo wieną Szuwi i apatini Kuną ir yra sunkey suronytas. Waidas dėley wienôs Mergôs prasidėjęs, kuri ne prie aukßtesnujû Stonû priklauso. Laimėjimo Szwente tapusi potam wienoj Gaspadoj, kurioj Motrißkoses tarnauja, su didziu Ißsikėlimu ßwenczjama, prie kuriôs tą Wakarą daug Szampangerio gerama buwus. Sziteipo wiena Ceitunga ßio Miesto raßo.

Danckoj, 29. Jul. Princas Endrikis wakar po Pėtû ant Zęg. 3 su Torpėdû Diwiziono-Laiwu D. 2 ßiczion i ciecorißkaję Sziepiû Budawojimo Wietą parkeliawo ir potam su Wieteninku wyriausio Werftdirekterio, Growu v. Haugwitz, i Miestą parkeliawo.

Szwieziausosios Zines.

Berlyne, 2. Augustą. [Kaip Czekai (Bėmai) apie Wokietiją dumoja.] Tame Akiês Mirksnyje, kuriame Estereikiû Ciecorus Francas Jozėpas taisos i Gasteiną ant Apsilankymo prie Ciecoraus Wiliumo nukeliauti, jeib tėnay iß naujo po wiso Swieto Akiû aißku Liudymą apie Toliauspastowėjimą widureyropėißkosês Pakajaus Draugystės dûtu, Czekû Ceitungose su didziu Twirtumu ant to nurodoma yra, kad wisi „Slawai" (t. e. Newokieczei) brutay susiglausti ir prieß Wokietiją stengtis turentis. Panslawistû Sriowė wėl placzey per Estereikiją werzasi. Wisokie Czekû Laikraßczei patikrina, kad iû Partijos mielay prie Maskolijôs prisiglaudanczios. Wiens tarp tû Laikraßcziû tiesog ßiteipo ißsitaria: Mes einame labay sujudusiems Czėsams prießeis. Didzioji Kowa tarp Maskolijôs bey Wokietijôs mums daug swarbesne yra, kaip ßimteropi namini Dalykai. Musû didziausis Neprietelus, kursai mums Peili prie Gerklės deda, yra sumienytoji Wokietija. Szita sumienytoji Wokietija stow pirm Karo prieß Maskoliją bey Prancuziją. Kas mums todėl daugiaus pritiktu, kaip kad mes sawo Prietelystę tiems prikreiptumbim, kurie prieß Wokietiją kariaus ir musû didziausis ir ßirdingiausis Welyjimas yra tas, kad Wokietija nelaimėtu. Toksai Nelaimėjimas mums Slawams, kaip ir Estereikeriems tiek daug kaip Ißgelbėjimas ißsimano. Mes Czekai patys per silpni esame, neng prieß sawo Neprietelius atsiginti galėtumbim. (Czekai yra tie patys Newydonai, kurie Mußyje prie Trautenau Mete 1866 ant prusißkujû i Miestą itraukanczujû Zalnieriû su werdancziu Wandeniu liejo ir su Puczkomis pro Langus ßowe.)

Turgaus Prekė

nu 30. Julyjų 1887.

		Tilžėje M.	₰	M.	₰		Klaipėdo M.	₰	M.	₰
Kwėczei	100 Swarû arba 50 Kilogramû	8	—	8	50	už naująjį Szėpeli	6	—	6	50
Rugei		5	40	5	50		4	75	5	—
Miezei		4	80	5	20		4	—	4	50
Awizos		4	70	4	80		2	50	2	80
Zirnei, balt.		5	50	6	—		6	—	6	50
„ rain.		7	50	8	50		6	50	7	—
Ropntes		2	50	3	—		2	—	2	40
Kiaußei ant Kapôs . . .		2	50	—	—		2	40	—	—
Swiestas	už Swarą	—	80	—	90		—	70	—	80
Kiauliena		—	50	—	60		—	50	—	60
Jautiena, geriausoji		—	35	—	50		—	60	—	75
Werßiėna		—	35	—	45		—	30	—	50
Awiena		—	35	—	40		—	40	—	50
Sziens	už Centneri	2	—	3	—		1	50	2	—
Szaudai		—	—	—	—		1	75	2	—
Szaudai už Kapą		21	—	24	—		—	—	—	—
Sėmenei už nauj. Sziep.		.	—	—	—		—	—	—	—
Timotai už Centneri . .		18	—	20	—		—	—	—	—
Krußtėne, prasta	už 2 Swarą	—	34	—	—		—	—	—	—
Awizû Krûpai		—	44	—	—		—	—	—	—
Linai už Centneri		—	—	—	—		28	—	—	—
Malka, minkßta		—	—	—	—		40	—	44	—
Malka, kieta		—	—		—		44	—	46	—

Turgaus Prekės Karaliauczuje

nu 3. Augustą.

Už po 100 Swarus Szieno 1 Mk. 50 Pen. iki 2 Mk. — Pen., Szaudû 1 Mk. 50 Pen. iki 1 Mk. 67 Pen., Kwiecziû 8 Mk. 75 Pen. iki 9 Mk. — Pen., Rugiû 5 Mk. 50 Pen. iki 5 Mk. 60 Pen., didziujû Mieziû 5 Mk. 30 Pen. iki 5 Mk. 60 Pen., mazujû Mieziû 5 Mk. — Pen. iki 5 Mk. 20 Pen., Awizû 5 Mrk. 20 Pen. iki 5 Mrk. 80 Pen., rainû Zirnû 5 Mk. 40 Pen. iki 6 Mk. 20 Pen., baltû Zirnû 6 Mk. — Pen. iki 6 Mk. 20 Pen., už naujaji Szėpeli Ropucziû 2 Mk. — Pen. iki 2 Mk. 50 Pen., už Swarą Jautienôs 40 iki 65 Pen., Kiaulênôs 50 iki 60 Pen., Awienôs 40 iki 50 Pen., Werßienôs 40 iki 60 Pen., Swiesto — Mk. 90 Pen. iki 1 Mk. 20 Pen. už 15 Kiaußus — Mk. 65 Pen. iki — Mk. 70 Pen.

Berlyno Prekiû-Depeße.

Rublis Popieriaus-Piningûse ant 100 Rbl. . . . . . 179 Mk. 75 Pf.

Malkôs-Pardawimo Termynai

nu 8. iki 14. Augustą 1887.

9. Aug. ant Zęg. 11: Schmalleninkuse prie Laßeit, Oberfirßt. Schmalleningken.
11. „ „ „ 10: Kohlißkiuse (Karcziamoj), Oberfirßterijės Kranichbruch.
12. „ „ „ 10: Peitschendorf prie Struppeck Oberfirßterijės Pfeilswalde.
13. „ „ „ 10 Sakutcziuse prie Weibel, Oberfirßterijės Norkaiten.

Für die Redaktion verantwortlich: G. Naudonus in Tilsit. Druck und Verlag von J. Reyländer & Sohn in Tilsit.